

› Ver van uw bed of gevaarlijk dichtbij?

West Nijl-virus

Was West Nijl tien jaar geleden nog een 'ver van mijn bed-ziekte', en kwam vooral voor in Amerika en het mediterrane gebied, inmiddels is het dichterbij dan ooit. Recent kwam het bericht dat een paard was besmet in Duitsland, wat betekent dat voor ons?

Tekst: YVONNE BUIS-FRANKEN

Besmettelijke ziektes onder paarden zijn momenteel weer een 'hot item'. Zo kwamen recent enkele gevallen van de neurologische vorm van het Rhinovirus aan het licht, die het leven kostte van enkele paarden – ook bij onze leden. Het besmettelijke West Nijl-virus lijkt voor ons nog verder van huis, maar kan wel een plotseling gevaar opleveren. In het verleden was het West Nijl-virus alleen bekend in Afrika en Noord-Amerika. Maar gedurende het laatste decennium komt het virus steeds dichterbij. Er waren al gevallen gemeld in het mediterrane gebied en Midden-Europa, afgelopen oktober werd bekend dat er een paard was besmet bij onze westerburen, in het Oost-Duitse Brandenburg. Het virus is dus dichterbij dan ooit en de kans dat het ook onze kant op komt wordt steeds reëler. Reden om nog eens goed naar deze ziekte te kijken en ons af te vragen; wat kunnen wij er aan doen om te zorgen dat onze dieren niet ziek worden?

Het virus

West Nijl is een besmettelijke dierziekte die ernstige gevolgen kan hebben. Het treft daarbij niet alleen paarden en vogels, maar ook mensen. De besmetting met het West Nijl-virus vindt plaats na een beet van bepaalde soorten muggen. Deze muggen zijn besmet geraakt door besmette vogels, die het virus op hun beurt weer kregen van andere besmette muggen. Vogels en muggen houden het virus dus onderling in stand. Wanneer deze besmette muggen vervolgens een paard (of een mens) prikken en deze het virus oplopen kunnen zij ziek worden.

Paarden zijn zogenaamde 'eind-gastheren'; zij zullen nooit zoveel virus in het bloed krijgen dat zij weer andere muggen kunnen besmetten. Daardoor kunnen ze de ziekte dus ook niet verder verspreiden. Het kan wel zo zijn dat meerdere dieren tegelijk besmet raken door geïnfecteerde muggen, en er dus

sprake is van een uitbraak waarbij meerdere paarden tegelijk ziek worden. Maar de paarden besmetten elkaar of mensen dus niet.

De muggensoorten die het West Nijl-virus kunnen verspreiden komen ook in Nederland voor. Daarnaast spelen trekvogels een rol bij de verspreiding. Het feit dat we steeds langere, warmere zomers krijgen in ons land, en daarmee dus ook meer muggen hebben en trekvogels zien die in het verleden hier niet voorkwamen, speelt een rol. Daarbij heeft het West Nijl-virus een bepaalde ideale temperatuur nodig om zich in de mug te kunnen ontwikkelen. Door de hogere temperaturen ontstaan er dus steeds vaker 'ideale' omstandigheden. Allerlei redenen waarom een West Nijl-besmetting ook in Nederland waarschijnlijk niet uit zal blijven.

Symptomen

Wanneer een paard besmet raakt, kan deze de infectie volledig symptomeloos doormaken. Ongeveer 90% van de paarden wordt helemaal niet ziek, slechts 10% wordt dat wel en daarvan wordt bij het merendeel alleen algemene ziektesymptomen gezien. Hierbij moet u denken aan koorts, sloomheid, niet willen eten, of wat koliek. In enkele gevallen is er sprake van neurologische symptomen. Dit begint bijvoorbeeld met abnormale bewegingen of lichte kreupelheid en in een later stadium spiertrillingen, ataxie (dronkenmansgang), slapte in de achterhand en gedragsveranderingen. Rustige paarden kunnen heel lastig worden, lastige paarden juist heel rustig. In de meest ernstige gevallen raken de paarden verlamd en komen te overlijden of moeten worden geëuthanaseerd.

De symptomen van West Nijl lijken deels op die van de neurologische vorm van rhinopneumonie (EHV-1), maar er zijn klinische verschillen die door een dierenarts zijn te onderscheiden. Rhino komt daarbij meestal voor in het late najaar, winter en voorjaar. Het West Nijl-virus zien we juist in de late zomer; augustus en september. Dit heeft te maken met het aantal muggen dat aanwezig is, maar ook met de ideale temperatuur die nodig is om het virus zich te laten ontwikkelen in de mug. Hoe ziek een paard wordt hangt af van diverse factoren. Verschillende virusstammen geven verschillende ziekteverschijnselen, maar ook de leeftijd, de algehele conditie en de weerstand van het paard spelen hierbij een rol. Wordt een paard verdacht van West Nijl-virus, dan kan dit door middel van bloedonderzoek worden bevestigd. Is het paard reeds gestorven, dan moet een post-mortem onderzoek worden uitgevoerd. Een echte behandeling is er niet. Alles wat de dierenarts kan doen, is het paard zo veel mogelijk ondersteunend behandelen. Het merendeel van de paarden herstelt snel en volledig, maar een deel van de paarden met ernstige zenuwverschijnselen zal, als ze het overleven, nooit helemaal herstellen en bijvoorbeeld een slechte conditie en verminderde spiermassa houden of licht atactisch blijven.

Vaccineren

In Amerika vormt het West Nijl-virus een probleem, met name voor mensen die ook door de ziekte getroffen kunnen worden en voor wie geen vaccin voorhanden is. Voor paarden zijn gelukkig diverse goede vaccins beschikbaar, waardoor de ziekte in Amerika bij paarden goed onder controle is.

Voor paarden die internationaal reizen is vaccineren noodzakelijk, maar ook voor paarden die in Nederland verblijven is vaccineren het overwegen waard. Er zijn in Nederland vaccins geregistreerd waarmee we onze paarden kunnen beschermen.

Veulens kunnen worden gevaccineerd vanaf een leeftijd van vijf tot zes maanden. Er moet worden begonnen met een basisvaccinatie die bestaat uit twee entingen met vier tot vijf weken tussentijd. Daarna moet de enting jaarlijks worden herhaald om voldoende immuniteit te behouden. Het liefst wordt de vaccinatie gegeven vlak voor het muggenseizoen (mei), zodat de paarden zo goed mogelijk zijn beschermd in de kritieke periode. Het is niet nodig om, zoals bijvoorbeeld bij influenza, de hele stal te vaccineren. U kunt ervoor kiezen slechts één of enkele paarden te vaccineren. Door de vaccinatie is het paard beschermd. Het kan nog wel door het virus besmet raken, en ook nog wel ziek worden, maar het proces verloopt minder heftig dan bij dieren die niet gevaccineerd zijn.

Beschermen

Voor veel mensen zal het vaccineren tegen een ziekte die op dit moment nog niet in Nederland is, niet logisch zijn, maar het is goed om het volgende te realiseren: pas vaccineren op het moment dat het virus wel in Nederland is, kan weleens te laat zijn. Om voldoende bescherming te krijgen is een eigenaar, met de twee vaccinaties plus de twee weken daarna die nog nodig zijn om immuniteit op te bouwen, minimaal 6 weken verder. Het is dus aan te raden om op tijd te beginnen met vaccineren. Naast vaccineren kunt u het paard nog op andere manieren proberen te beschermen. Zo kunt u proberen de beten van muggen te voorkomen, met name bij paarden die ook 's avonds en 's nachts buiten lopen. Dit kan door ze te beschermen met goede vliegdekens en muggenwerende middelen waarin DEET zit verwerkt. Daarnaast kunt u proberen te voorkomen dat muggen zich kunnen voortplanten in stilstaand water, dat zich vaak bevindt in bijvoorbeeld lege bloempotjes, emmers, autobanden of vogelbadjes. Gooi deze minimaal ééns per week leeg of ruim ze op, zodat ze niet meer vol kunnen lopen met regenwater. ●

Dit artikel is tot stand gekomen in samenwerking met prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Departement Gezondheidszorg Paard van de faculteit Diergeneeskunde, Utrecht.